Súd:	Krajský súd Trenčín
Spisová značka:	17Co/653/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu:	3514201722
Dátum vydania rozhodnutia:	20. 07. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Ivan Kubinyi
ECLI:	ECLI:SK:KSTN:2016:3514201722.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej a sudkyne JUDr. Gabriely Janákovej v spore žalobcu 1/ D. P., rod. P., nar. XX.XX.XXXX, občan Q. republiky, bytom A. XXX a 2/, M. P., rod. A., nar. XX.XX.XXXX, občan Q. republiky, bytom A. XXX, obaja právne zastúpení JUDr. Janou Štefánekovou, advokátkou so sídlom Trenčín, Vážska 308/45 proti odporcom: 1/ I. P., rod. B., nar. XX.XX.XXXX, občan Q. republiky, bytom Z. F. nad V., K. XXXX/XX, právne zastúpená JUDr. Ing. Vierou Kolačanskou, advokátkou so sídlom Trenčín, Nám. Sv. Anny 7269/20A, a 2/ D. P., rod. P., nar. XX.XX.XXXX, občan Q. republiky, bytom A. XXX, o určenie vlastníckeho práva, na odvolanie žalovanej 1/ proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 3. decembra 2014, č.k. 12C/52/2014-56, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok súdu prvej inštancie mení tak, že návrh z a m i e t a .

II. Žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie vyhovel žalobe a rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že určil žalobcov 1 / a 2/ ako vlastníkov v režime BSM k nehnuteľnostiam zapísaným na LV XXXX pre k.ú. A., a to k parc. CKN č. XXXX/X, CKN č. XXXX/X a stavbe rodinného domu s.č. XXX na CKN parc. č. XXXX/X (ďalej predmetné nehnuteľnosti) . Rozhodol tak o žalobe založenej na tvrdení, že žalobcovia predali predmetné nehnuteľnosti žalovaným ako synovi a neveste kúpnou zmluvou zo dňa 26.07.2001 za cenu 566.760 Sk, pre nezaplatenie ktorej žalobcovia od zmluvy odstúpili dňa 12.2.2014, v dôsledku čoho sa zmluva od počiatku zrušila a žalobcovia sa opäť stali vlastníkmi predmetných nehnuteľností.

2. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že v kúpnej zmluve zo dňa 26.7.2001 nebola určená splatnosť kúpnej ceny. V listine označenej ako dodatok 1 ku kúpnej zmluve podpísanej iba žalobcami bol vyjadrený súhlas s predĺžením splatnosti do 31.12.2004. V listine označenej ako dodatok 2 ku kúpnej zmluve podpísanej iba žalobcami bol vyjadrený súhlas s predĺžením splatnosti do 31.12.2007. V listine označenej ako dodatok 3 ku kúpnej zmluve podpísanej žalobcami a žalovaným 2/ bol vyjadrený súhlas s predĺžením splatnosti do 31.12.2011, ako aj záväzok žalovaných previesť predmetné nehnuteľnosti späť, pokiaľ kúpna cena nebude do uvedeného dňa zaplatená. Na to boli dňa 9.12.2013 márne vyzvaní. Kúpna cena zaplatená nebola a dňa 12.2.2014 odstúpili žalobcovia podľa zistení súdu prvej inštancie od zmluvy. Napokon súd prvej inštancie zistil, že manželstvo žalovaných bolo rozvedené v roku 2010 a pred súdom prvej inštancie je vedené konanie o vyporiadanie BSM žalovaných, predmetom ktorého sú aj predmetné nehnuteľnosti.

3. Na základe právneho posúdenia podľa § 48 ods. 1 a 2, § 517 ods. 1, § 563 a § 145 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (OZ), prijal súd prvej inštancie záver, že listinou „dodatok 3“ boli žalovaní vyzvaní na plnenie do 31.12.2011, pričom z dôvodu solidarity manželov podľa § 145 OZ bolo dostatočné jej doručenie žalovanému 2/ ako jednému z manželov. Keď následne žalovaní nezaplatili kúpnu cenu, boli podľa súdu prvej inštancie splnené podmienky pre odstúpenie od zmluvy z dôvodu omeškania podľa § 517 ods. 1 OZ, odstúpenie bolo platné. V dôsledku jeho účinkov podľa § 48 ods. 1 a 2 OZ sa kúpna zmluva zrušila a obnovil sa vlastnícky stav pred jej uzavretím, teda bezpodielové spoluvlastníctvo žalobcov k predmetným nehnuteľnostiam, ktoré súd prvej inštancie napadnutým rozhodnutím určil.

4. Proti rozsudku podala odvolanie žalovaná 1/, ktorá žiadala napadnuté rozhodnutie zmeniť a návrh zamietnuť. Popri uplatnení dôvodov odvolania podľa § 205 ods. 2 písm. a), d) a f) O.s.p. vzniesla námietku premlčania. Vychádzajúc zo skutočnosti, že v kúpnej zmluve nebola dohodnutá splatnosť kúpnej ceny, mala žalovaná 1/ za to, že všeobecná trojročná premlčacia doba začala plynúť nasledujúci deň po podpise kúpnej zmluvy, t.j. dňa 27.7.2001 a uplynula dňa 27.7.2004. Žalovaná 1/ poukázala na prípustnosť vznesenia námietky premlčania k ktoromkoľvek štádiu konania, teda aj v odvolacom konaní.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu žiadali napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny vo výroku. Mali za daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. K dodatkom 1 a 2 ku kúpnej zmluve, ktoré podpísali iba žalobcovia uviedli, že obe tieto listiny sú platné a predstavujú potvrdenie žalobcov o súhlase s posunutím splatnosti kúpnej ceny. Dodatok 3predstavuje dohodu o posunutí splatnosti kúpnej ceny na 31.12.2011. Podľa žalobcov možno v duchu záverov súdu prvej inštancie ohľadom dodatku 3 považovať za výzvy na plnenie aj dodatky 1 a 2. O nich bolo súčasne preukázané, že sa dostali do dispozičnej sféry žalovaného 2/, keď z jeho výpovede vyplýva, že ich žalobcovia spisovali na základe jeho žiadosti o potvrdenie možnosti neskoršieho splatenia kúpnej ceny. Dodatok 3 netrpí podľa žalobcov žiadnym dôvodom neplatnosti, keď jeho podpis, vykonaný iba zo strany jedného manžela, je potrebné považovať za bežnú vec, ktorú môže každý z manželov robiť samostatne. Predĺženie splatnosti kúpnej ceny bolo totiž na prospech oboch manželov a žalovaný 2/ ním nijako neznižoval hodnotu spoločného majetku, naopak, snažil sa vyhnúť sporu o majetok, ktorý patril do BSM. Napokon aj v prípade, že by dodatok 3 nebol iba bežnou vecou a vyžadoval by súhlas oboch manželov, jednalo by sa v prípade nedodržania tejto formy o relatívnu neplatnosť, ktorú možno namietať iba v trojročnej premlčacej dobe, a od uzavretia dodatku 3 dňa 1.7.2008, táto uplynula. Záverom vyjadrenia k odvolaniu sa žalobcovia ohradili voči tvrdeniu žalovanej 1/, že ich žaloba je účelová, s cieľom dosiahnuť nezaradenie predmetných nehnuteľností do masy BSM žalovaných. Považovali za rozporné s dobrými mravmi, aby predmetné nehnuteľnosti prenechali žalovaným len tak bezodplatne. Pokiaľ by tak chceli urobiť, uzavreli by darovaciu a nie kúpnu zmluvu, ktorou chceli dosiahnuť spravodlivé rozdelenie majetku medzi deti, pretože ďalšie dve dcéry žalobcov, ktoré nič od žalobcov ako rodičov bezodplatne nedostali, mali byť z kúpnej ceny vyplatené.

6. Vzhľadom na možné použitie právnych predpisov nepoužitých v prvoinštančnom konaní, vyzval odvolací súd podľa v tom čase platného ust.§ 213 ods. 2 O.s.p. strany sporu, aby sa vyjadrili k možnému použitiu § 100 ods. 1 a 2 OZ a § 101 OZ vo vzťahu k otázke premlčania práva odstúpiť od zmluvy na základe § 517 ods. 1 OZ v prípade predpokladanom v ust. § 563 OZ, teda ak nebol čas splnenia dohodnutý, ustanovený ani určený.

7. Žalobcovia k možnému použitiu doposiaľ nepoužitých ustanovení právneho predpisu uviedli, že dodatok 3 predstavuje platnú zmenu zmluvy v otázke posunutia splatnosti na deň 31.12.2011 a premlčacia doba by preto uplynula až dňa 31.12.2014. K odstúpeniu od zmluvy však došlo pred týmto dňom, a to 12.2.2014 a 26.02.2014 bola podaná žaloba. Lehoty na uplatnenie práv žalobcov tak boli zachované a ich úkony urobené včas. Záverom svojho vyjadrenia uviedli, že iný záver ako určenie vlastníctva v prospech žalobcov by bol v príkrom rozpore s dobrými mravmi.

8. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec v zmysle ust. § 380 ods. 1 CSP v spojení s § 470 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zmeniť podľa § 388 CSP.

9. Dôvod zmeny napadnutého rozhodnutia spočíva v premlčaní práva odstúpiť od zmluvy. V prvom rade je významné, že vznesenie námietky premlčania nebolo v čase podania odvolania obmedzené na konanie pred súdom prvého stupňa ako dôsledok koncentrácie konania zakotvenej v ust. § 205a O.s.p., ak bol skutkový stav zistený súdom prvého stupňa dostatočný pre posúdenie všetkých okolností významných pre premlčanie. To je aj posudzovaný prípad. Pre posúdenie námietky premlčania sú najvýznamnejšie skutkové zistenia, že kúpna zmluva bola uzavretá bez dohodnutia splatnosti kúpnej ceny, a že dodatky 1 a 2 ku kúpnej zmluve neboli podpísané ani jedným zo žalovaných. Z nedostatku podpisu žalovaných na dodatkoch 1 a 2 potom vyplýva záver, že nemali za následok žiadnu zmenu kúpnej zmluvy, pretože sa nejednalo o zhodný prejav vôle oboch zmluvných strán, ktorý jediný je spôsobilý privodiť zmenu obsahu zmluvy, a to aj pri otázke splatnosti. Z tohto dôvodu ostal obsah kúpnej zmluvy v otázke splatnosti nezmenený aj po spísaní dodatkov 1 a 2.

10. Pokiaľ žalobcovia dovodzujú zmenu splatnosti v kúpnej zmluve z dodatku 3 zo dňa 1.7.2008, ktorý už bol podpísaný aj (a tiež na strane žalovaných len) žalovaným 2/ ako jedným z manželov, jedná sa z dôvodu podpisu iba jedným z manželov o neplatný právny úkon v zmysle § 145 ods . 1 OZ. Nemožno sa stotožniť so žalobcami, že sa v danej veci jedná o bežnú vec, ktorú by mohol vybavovať každý z manželov samostatne. Týmto úkonom totiž malo dôjsť k zmene obsahu kúpnej zmluvy v tom smere, že dovtedy daná splatnosť (na výzvu veriteľa) majúca v čase podpisu dodatku 3 za následok premlčanie práva, by sa zmenila na dohodnutú splatnosť, pri ktorej by právo na zaplatenie kúpnej ceny premlčané nebolo. Súčasne bol obsahom dodatku 3 aj záväzok k spätnému prevodu predmetných nehnuteľností, čo ako dispozíciu s nehnuteľnosťami rozhodne nemožno v prípade žalovaných považovať za bežnú vec. Zároveň nebolo premlčané právo žalovanej 1/ namietať uvedenú relatívnu neplatnosť dodatku 3, pretože začiatok plynutia premlčacej doby nemožno v prípade námietky relatívnej neplatnosti určiť na skorší okamžik, ako je vznik objektívnej možnosti namietajúceho dozvedieť sa o obsahu namietaného právneho úkonu.

11. Podľa § 100 ods. 1 a 2 OZ, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovolá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

12. Podľa § 101 OZ, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

13. Podľa § 517 ods. 1 OZ, dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ho nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení.

14. Podľa § 563 OZ, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

15. Vychádzajúc teda zo záveru, že v kúpnej zmluve nebola dohodnutá splatnosť kúpnej ceny, je potom plne aplikovateľný záver, že pokiaľ doba zaplatenia kúpnej ceny nebola dohodnutá ani inak určená, začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka dňom nasledujúcim po vzniku právneho vzťahu z kúpnej zmluvy, teda v danom prípade dňom 6.9.2001 (dňa 5.9.2001 došlo k podpisom zmluvy napriek jej datovaniu dňa 26.7.2001). Uvedené je v súlade s doterajšou judikatúrou (rozhodnutím Najvyššieho súdu ČR z 30.11.1981 sp.zn. 3 Cz 99/81 uverejneným v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR /v dobe do 31.12.1992/ pod č. 28, ročník 1984, vedené aj ako „R 28/84“).

16. Aplikujúc uvedené právne posúdenie na posudzovaný prípad, uplynula trojročná premlčacia doba na uplatnenie práva na zaplatenie kúpnej ceny dňa 6.9.2004. I keď ust. § 517 ods. 1 OZ umožňuje odstúpiť od zmluvy až po dodatočnej primeranej lehote poskytnutej dlžníkovi v omeškaní zo strany veriteľa, nie je možné koniec premlčacej doby pri práve na zaplatenie kúpnej ceny a koniec premlčacej doby pri práve na odstúpenie od zmluvy z dôvodu omeškania so zaplatením kúpnej ceny časovo situovať diametrálne odlišne. Nie je teda možné vytvoriť situáciu, že právo na zaplatenie kúpnej ceny zo záväzku

bez splatnosti (§ 563 OZ) sa premlčí po troch rokoch od vzniku záväzku, ale k premlčaniu práva na odstúpenie od takejto zmluvy pre nezaplatenie kúpnej ceny dôjde najskôr potom, ako veriteľ poskytne dlžníkovi dodatočnú primeranú lehotu na plnenie. Opačný záver by mal za dôsledok, že v prípade splatnosti podľa § 563 OZ by mohol veriteľ následky svojej pasivity majúce za následok premlčanie práva naďalej bez časového obmedzenia reparovať odstúpením od zmluvy. Takýto záver je nezlučiteľný s účelom inštitútu premlčania, ktorým je okrem stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady vigilantibus iura) aj snaha predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť k právnej istote účastníkov občianskoprávnych vzťahov.

17. Vzhľadom na uvedené, ak veriteľ v prípade záväzku z kúpnej zmluvy bez splatnosti kúpnej ceny v zmysle § 563 OZ nevyzve dlžníka na zaplatenie kúpnej ceny predtým ako sa právo na jej zaplatenie premlčí, dôjde k premlčaniu práva na odstúpenie od zmluvy pre omeškanie so zaplatením kúpnej ceny podľa § 517 ods. 1 OZ súčasne s premlčaním práva na jej zaplatenie.

18. V danom prípade tak došlo k premlčaniu práva odstúpiť od kúpnej zmluvy už dňa 6.9.2004, a preto odvolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie a zamietol žalobu zo dňa 26.2.2014, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že nastali dôsledky ich odstúpenia od kúpnej zmluvy, ku ktorému došlo 12.2.2014.

19. Čo sa týka poukazu žalobcov, že neurčenie žalobcov za vlastníkov predmetných nehnuteľností je v príkrom rozpore s dobrými mravmi, odvolací súd sa s týmto názorom nestotožňuje. Voľba ústretového a právne neformálneho prístupu, ktorý býva v najužšej rodine častý, nie je len voľbou na dobré časy, ktorej následky by bolo možné v prípade potreby kedykoľvek zhojiť. To nemení nič na tom, že ústretové a právne neformálne vzťahu sú v najužšej rodine namieste ako prejav dôvery. Význam tejto dôvery je potom práve tak veľký, ako veľké je riziko s ňou spojené.

20. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 257 CSP. Za dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešným žalovaným považoval odvolací súd skutočnosť, že námietka premlčania, v dôsledku ktorej bolo rozhodnuté v prospech žalovaných bola vznesená až v odvolacom konaní. V dôsledku takéhoto postupu bola neefektívne prejednaná vec sama a niet preto dôvod, aby boli žalobcom, i keď v konaní vo výsledku úspešným, nahradené trovy s takýmto neefektívnym prejednaním veci spojené.

21. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).